

Vlaams
Parlement

vergadering **C149**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 28 februari 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Sabine Vermeulen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het voorontwerp van Marien Ruimtelijk Plan – 1168 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het schrappen van natte percelen uit de perceelsaangifte – 1169 (2017-2018)	6
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over een lager eiwit-rantsoen als mogelijke PAS-maatregel (Programmatistische Aanpak Stikstof) voor vleesveebedrijven – 1057 (2017-2018)	11
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het mogelijke handelsakkoord van de Europese Commissie met de Mercosur-landen – 1201 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Francesco Vanderjeugd aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de Mercosur-onderhandelingen – 1257 (2017-2018)	14
VRAAG OM UITLEG van Francesco Vanderjeugd aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de impact van biologische landbouw – 1258 (2017-2018)	18

VRAAG OM UITLEG van Sabine Vermeulen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het voorontwerp van Marien Ruimtelijk Plan – 1168 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): Minister, op 8 februari 2017 organiseerde federaal staatssecretaris voor de Noordzee, Philippe De Backer, een startevenement voor het herzien van het Marien Ruimtelijk Plan (MRP) voor het Belgisch deel van de Noordzee. In de daaropvolgende lente gebeurde een informele bevraging van burgers, stakeholders en overheidsdiensten, wat resulteerde in een voorontwerp van Marien Ruimtelijk Plan 2020-2026.

Op dit moment loopt de tweede fase van het proces voor herziening van het Marien Ruimtelijk Plan, namelijk een formele fase waarbij het voorontwerp wordt voorgelegd aan een raadgevende commissie, waarin ook het Departement Landbouw en Visserij van de Vlaamse overheid vertegenwoordigd is.

Via stakeholders verneem ik dat het voorontwerp van MRP de open ruimte, die noodzakelijk is voor duurzame visserijactiviteiten, verder inperkt. De zones voorzien voor windenergie worden verdubbeld met het oog op het daar toelaten van passieve visserij en aquacultuur. Deze laatste zouden projectgewijs geïmplementeerd worden, maar voor de sector van de beroepsvisserij is dat een magere compensatie voor het verlies aan visgronden. Die sector ziet zijn vrees bewaarheid worden: energieproductie in de Noordzee zou belangrijker worden dan duurzame visserij. Klopt dit? Zal dit aangekaart worden in de raadgevende commissie?

Wat is uw visie op het voorontwerp van het Marien Ruimtelijk Plan? Welke opmerkingen zult u geven of zijn al doorgegeven?

Op mijn vraag over een Vlaams zeewierplatform in de vergadering van de commissie Landbouw van 8 maart 2017 antwoordde u: "In het huidige Marien Ruimtelijk Plan (MRP) is maricultuur toegestaan in twee gebieden binnen de windmolenparken. Bij de bevraging van de belanghebbenden zal voor het volgende MRP geëvalueerd worden of deze zone voldoet aan de noden van het potentieel tot zeewierkweek. Het is echter de bevoegdheid van mijn federale collega staatssecretaris voor de Noordzee Philippe De Backer om dit uit te werken, maar mijn diensten zullen dit uiteraard verder opvolgen." Welke acties hebt u ondertussen ondernomen om dit verder op te volgen? Wat was het resultaat daarvan?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Vermeulen, het voorontwerp van Marien Ruimtelijk Plan 2020-2026 van staatssecretaris De Backer werd inderdaad aan de raadgevende commissie overgemaakt. Het voorontwerp voorziet in een belangrijke inperking van de beschikbare ruimte op het Belgisch deel van de Noordzee, met onder andere de afbakening van vier bijkomende zones voor de winning van windenergie en een locatie waar diverse projecten kunnen plaatsvinden.

Het Departement Landbouw en Visserij, dat een van de vele leden is van de adviescommissie, heeft deze opmerking geformuleerd en gaf mee dat de visserijsector als primaire producent van een natuurproduct een socio-economische rol heeft in het gebied en dat die meer in rekening moet worden gebracht in het plan. De nood aan open ruimte op zee werd herhaaldelijk verwoord, want

het verlies aan visgronden zal een belangrijke impact hebben op de uitvoering van de visserijactiviteiten.

Deze bedreiging moet bovendien gezien worden in de context van een reeks andere uitdagingen, zoals de brexit en de aanlandplicht en analoge oefeningen in de wateren in andere lidstaten.

Het feit dat passieve visserij en aquacultuur in grote lijnen in de nieuwe windmolenparken zullen worden toegelaten, is op zich positief. Deze activiteiten kunnen evenwel niet beschouwd worden als volwaardige alternatieven of vervangers voor de gewone visserijactiviteiten.

De noden van de sector zijn mij en mijn administratie uiteraard goed bekend. Hun roep om open ruimte lijkt mij zeer legitiem en werd herhaaldelijk doorgegeven. Ik heb de stakeholders dan ook de raad gegeven zeker hun stem te laten horen tijdens de consultatierondes die nog zullen plaatsvinden. Ik kijk uit naar het aangepast ontwerp van Marien Ruimtelijk Plan en naar de overleggrondes die zullen worden georganiseerd, waaronder ook met de Vlaamse Regering.

Wat betreft uw vraag naar het zeewierplatform, weet u dat er in het huidige Marien Ruimtelijk Plan inderdaad binnen de windmolenparken gebieden zijn gereserveerd voor de maricultuur. In het toekomstig plan wordt een extra gebied voorbehouden waar projectmatige activiteiten, mits vergunning, kunnen plaatsvinden. Zonder te willen vooruitlopen, lijkt het me dat zeewierkweek wellicht onder die definitie valt.

Mariene zeewierkweek staat in de Belgische wateren wel nog in zijn kinderschoenen. In het najaar van 2017 werd een onderzoeksproject 'Value@Sea' opgestart. Hierbij heb ik subsidies toegekend om onder andere de haalbaarheid voor de kweek van zeewieren in het Belgisch deel van de Noordzee te onderzoeken. Verschillende technische configuraties zoals doeken, netten en banden zullen hiervoor getest worden. Ook de ecologische en economische haalbaarheid wordt bekeken. Ik kijk samen met u uit naar de resultaten. Misschien is er dit najaar al oogst. We zullen zien wat de resultaten zijn.

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): U hebt gezegd wat ik wilde horen, namelijk dat u de bezorgdheden zeer au sérieux neemt. Inderdaad, de passieve visserij en aquacultuur die in de windmolenparken zullen kunnen plaatsvinden, zullen geen volwaardige vervanger zijn voor de beroepsvisserij die echt open ruimte nodig heeft om aan duurzame visserij te kunnen doen. Ik vind de opmerking van de stakeholders zeer terecht, want het wordt anders wel zeer sterk slalommen op zee en in de file staan, zoals ik daarnet in de tunnels hier. Ik zie het al voor mij: op zee bootjes na elkaar die niet kunnen vissen.

De beroepsvisserij staat onder zeer grote druk, niet enkel met het Marien Ruimtelijk Plan maar ook met de brexit, de aanlandingsplicht, de verouderde vloot, de pulskor, de bemanningsproblematiek, de vraag voor uitbreiding van de zeemijlen door de eventueel kleinschalige commerciële visserij. Er ligt dus nog heel wat werk op de plank. Ik ben zeer tevreden dat u de bezorgdheden au sérieux neemt.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Voorzitter, ik vind dit een goede vraag. Het probleem is dat onze zeeruimte beperkt is en dat we de wind moeten nemen waar hij waait. Principeel begrijp ik zeer goed dat men die ruimte optimaliseert. Ik zie die molens veel liever op dat niveau dan ergens op de heuvels van de Vlaamse Ardennen, waar ze niet zullen komen, minister. Dat zeg ik.

Dit gezegd zijnde, heb ik mijn licht opgestoken aan de andere kant van de straat. Het is juist dat er terecht heel veel inspraak is geweest. Voor de bestaande zones zijn er rapporten gemaakt in samenspraak met het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en de Rederscentrale. Men heeft ook gezien dat men weinig beviste stroken – zandbanken en andere – heeft kunnen kiezen voor de uitbreiding. De stakeholders zijn ruim geraadpleegd. 40 stakeholders gaven hun mening over het toekomstig MRP. Voorzitter, u weet dat er 'dictionnarissen' bestaan met afkortingen.

Het is goed dat er overleg wordt gepleegd. Als men ergens een keuze moet maken – het weze mij vergeven – dan zal men toch prioriteit moeten geven aan wat onze verbindingen zijn inzake alternatieve energie. Je moet ze ook vinden waar je ze kunt vinden. Indien we dit land – om een decrooïsme te gebruiken – volledig zouden 'bewindmolen', dan zal de Vlaamse vlakte er misschien niet meer uitzien zoals vandaag en het Vlaamse heuvelland nog minder. Er moet een afweging worden gemaakt naar best vermogen.

Minister, beïnvloedt dit de groei van het zeewier? Ik weet niet of het molenwieken daar een of ander effect op heeft. Bent u betrokken bij deze diverse aanlegenheden? Welke standpunten geeft u op dat noodzakelijk interministerieel, intergewestelijk, intermaritiem – kies de woorden maar uit – overleg?

Jos De Meyer (CD&V): Er is eventjes verwezen naar de brexit. Is er al meer nieuws over de voorbereidende gesprekken of is dat nog te vroeg?

Minister Joke Schauvliege: Er wordt een plan opgemaakt, wat een federale bevoegdheid is. We zijn vertegenwoordigd in het raadgevend comité.

Er zijn ook al gesprekken geweest tussen staatssecretaris De Backer en mezelf voor het plan er was. Hij heeft toen naar onze visie geluisterd. Eigenlijk is de problematiek vergelijkbaar met wat we op land hebben, namelijk verschillende claims op dezelfde grond, maar hier gaat het over hetzelfde water, waar je moet zoeken naar het juiste evenwicht om aan de ene kant hernieuwbare energie te kunnen opwekken en aan de andere kant ervoor te zorgen dat de vissers hun beroepsactiviteit, waar ze van moeten leven, nog kunnen uitoefenen. Ik ben ervan overtuigd dat dat evenwicht kan worden gevonden. Maar ik denk dat de slinger nu een beetje te veel aan de kant van de hernieuwbare energie ligt en te weinig bij ruimte voor onze vissers. Die bezorgdheid wordt ook in die commissie meegegeven en in het overleg dat plaatsvindt.

Zeewier is natuurlijk te combineren met windmolens omdat je dat eventueel aan de voet van de windmolens kunt kweken. Daarom zijn er proefprojecten om te kijken wat het effect is en of het lukt. Dat kan wel mogelijkheden geven. We hebben over de aquacultuur hier al gesprekken gehad naar aanleiding van een aantal andere vragen. Dat biedt ook wel opportuniteiten, maar ik wil wel herhalen dat het geen alternatieven zijn voor de effectieve visserij. Onze vissers moeten ook hun job kunnen blijven uitvoeren. Er komt veel op af, als je kijkt naar de brexit, de aanlandplicht en dergelijke zaken.

De Vlaamse Regering is, voor alle duidelijkheid, op dit moment nog niet officieel gevat om een standpunt in te nemen. Dat verloopt nu via de raadgevende commissie, maar in een latere fase zal vanuit de Vlaamse Regering een standpunt moeten worden ingenomen. Dat komt. Wij proberen in deze fase te zorgen dat er bijsturingen zijn.

Over de brexit zijn er heel veel vergaderingen en gesprekken. Er is nog geen concreet nieuws, maar wij volgen dat ook met argusogen op, zeker wat de visserij betreft.

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): Wat de heer De Croo zegt, stuit me een beetje tegen de borst. Daar hoor ik het pleidooi 'not in my backyard', geen windmolens in mijn Vlaamse Ardennen, hoewel daar een aantal heel mooie heuvels zijn om windmolens op te zetten. Zet ze maar allemaal op zee, dan zien we ze niet. Ik denk dat het een en-enverhaal moet worden, mijnheer De Croo. *(Opmerkingen van Herman De Croo)*

Ik denk dat Deinze niet tot de Vlaamse Ardennen behoort, maar er is een grotere stad in de regio. Maar daar gaat het niet over.

Ik denk dat wind op land en wind op zee moeten kunnen. Er moet ernstig worden bekeken in welke mate er open ruimte kan blijven voor de beroepsvisserij.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het schrappen van natte percelen uit de perceelsaangifte – 1169 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, wanneer landbouwsteun uit pijler I wordt aangevraagd, is dit enkel mogelijk op subsidiabele gronden en voor subsidiabele teelten. Subsidiabel is elk landbouwareaal van een bedrijf dat wordt gebruikt voor een landbouwactiviteit en dat in gebruik is op de uiterste indieningsdatum van de aangifte, zijnde 21 april. Onder landbouwactiviteit wordt ook verstaan een minimumactiviteit op landbouwarealen die in een voor begrazing of teelt geschikte natuurlijke staat worden gehouden. Dat laatste geldt dus bijvoorbeeld, als ik het goed heb – zo niet, dan moet u mij natuurlijk corrigeren – als er op een perceel beperkingen gelden met het oog op bijvoorbeeld het behalen van natuurdoelen. Maar dan nog is een dergelijk perceel subsidiabel.

In sommige gevallen worden percelen in gebruik op 21 april toch als niet-subsidiabel beschouwd, ook al wordt er een subsidiabele teelt verbouwd of wordt er een minimumactiviteit op uitgevoerd. Het gaat over de volgende drie gevallen: percelen die meer dan drie maanden van de campagne tijdelijk niet in landbouwgebruik zijn, bijvoorbeeld omdat op dat terrein iets anders gebeurt zoals het aanleggen van nutsvoorzieningen; percelen die in de loop van de campagne definitief uit het landbouwgebruik worden genomen, bijvoorbeeld door onteigening; percelen waarvan het gebruiksrecht onduidelijk of in discussie is in een gerechtelijke procedure.

Volgens landbouwers met poldergraslanden, een van mijn favoriete thema's zoals u weet, zou het Departement Landbouw en Visserij momenteel de perceelsaangiftes aan het controleren zijn. Alle zones die onder water staan, worden opgemeten en afgetrokken van de subsidiabele oppervlakte. Dat zijn er nogal wat. Als dat waar is, zal dat toch wel wat effect hebben voor de landbouwers in kwestie. Als men die inderdaad aftrekt omdat ze onder water staan, dan verbaast mij dat, want dan valt dat volgens mij niet onder de drie genoemde categorieën van uitzonderingen waarbij percelen niet subsidiabel zijn.

Als het klopt dat die percelen eruit worden genomen – wat ik straks graag van u hoor –, dan worden die landbouwers financieel gestraft als ze water op hun percelen laten staan. Vanuit het oogpunt van bijvoorbeeld ecosysteemdiensten, waar

we allemaal de mond van vol hebben, zoals natuurbehoud, het waterbergend vermogen en het vermogen om CO₂ op te slaan in gras, ook belangrijk in de klimaatdiscussie, zouden die mensen eigenlijk niet gestraft moeten worden maar zouden ze veeleer beloond moeten worden.

Wat betreft de CO₂-opslag, waar we het over hebben gehad in het klimaatdebat, hebben we een enorm opslagpotentieel in permanent grasland, dat even groot is als dat van een nieuw bos en het dubbele van wat akkerland kan opslaan. Men kan ook door het peilbeheer, het beheer van de waterstanden op die graslanden, de uitstoot van CO₂ door die terreinen min of meer reguleren, wat allemaal heel belangrijk is in onze klimaatdiscussie.

Minister, klopt het dat de administratie momenteel graslandpercelen die deze winter onder water staan, labelt als niet-subsidiabel? Als dat zo is, wat ik niet hoop, over welke totaaloppervlakte gaat het dan? Hoeveel daarvan is beschermd binnen de twee bekende sporen van bescherming van de poldergraslanden, enerzijds het landbouwbeleid en anderzijds het Natuurdecreet? Als die geschrapt worden, waarom doet men dat dan? Als men die er inderdaad uithaalt, is dat dan geen ondergraving van de hele filosofie die wij hebben opgebouwd toen we de poldergraslanden beter beschermden, waarvan ik ook in elk geval vond dat dit een compensatie en een vergoeding voor de landbouwers niet in de weg mocht staan? Als die schrapping inderdaad gebeurt, bent u dan bereid om dat te bekijken en eventueel te herzien?

Ten slotte heb ik een meer algemene vraag. We hebben onze Klimaatresolutie vorig jaar kamerbreed goedgekeurd. Daar staan een paar aanbevelingen in die ook gaan over die koolstofopslag. We hebben gevraagd om de mogelijke winst van koolstofopslag door landbouwgebruik diepgaander te onderzoeken en de resultaten van het onderzoek in de praktijk aan te wenden. We hebben ook gevraagd om bij Europa te pleiten om CO₂-opslag in ecosystemen te valoriseren. Hebt u al stappen ondernomen om gevolg te geven aan die twee elementen in de aanbevelingen in onze Klimaatresolutie?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega, ik heb een heel uitvoerig antwoord voor u omdat het een heel technische kwestie betreft die vooral teruggaat op Europese regelgeving.

Ik kan beginnen met u gerust te stellen. Het is niet zo dat de administratie landbouwpercelen die tijdens natte wintermaanden tijdelijk onder water komen te staan, systematisch labelt als niet-subsidiabel in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Dat is de samenvatting van het antwoord op de vragen die u stelt. Ik ga dat nu een beetje onderbouwen.

De EU verplicht de nationale autoriteiten natuurlijk om kwaliteitscontroles uit te voeren. De EU wil dat de landbouwbetalingen gebeuren voor een areaal dat effectief als landbouwareaal wordt gebruikt. Mijn diensten hebben van de EU al vaak een pluim gekregen omdat ze die controles zo goed uitvoeren en de regels zo strikt toepassen. Mijn diensten voeren een kwaliteitscontrole uit op de correcte intekening van de landbouwpercelen door de landbouwers in de jaarlijkse verzamel-aangifte.

Naar aanleiding van die controles kunnen uiteraard correcties worden doorgevoerd. Mijn diensten brengen de tekeningen van het geografisch informatiesysteem (GIS) in overeenstemming met de reële situatie op het terrein. Indien zich, bijvoorbeeld, binnen de contouren van een perceel gebouwen, stallen, voederkuilen, masten, grachten en dergelijke bevinden, moeten dergelijke elementen ambtshalve worden verwijderd. Op die delen van een perceel kunnen

uiteraard geen akkerbouwgewassen en grassen groeien. Meestal worden kleine delen van percelen eruit gehaald. De kwaliteitscontroles vertrekken van de referentielagen in het GIS en van luchtfoto's. Een van de referentielagen die de landbouwadministratie gebruikt, is het zogenaamde Grootchalig Referentiebestand dat het Agentschap Informatie Vlaanderen ter beschikking stelt.

Voor wegen, gebouwen, sportvelden of grachten volstaat een desktopanalyse vaak om betrouwbare conclusies te kunnen trekken, maar voor andere elementen is dat niet het geval. Indien tijdens de desktopanalyse een geïsoleerd wateroppervlak in het midden van een perceel wordt vastgesteld, is het van belang het blijvend karakter van dat wateroppervlak te beoordelen om te kunnen besluiten of dat stuk grond al dan niet voldoet aan de Europese definitie van landbouwgrond. In dergelijke gevallen zijn terreinbezoeken aangewezen.

Indien de oppervlakte gedurende meer dan zes maanden met water gevuld blijft, wordt het watervlak als blijvend beschouwd. Het spreekt voor zich dat dit in bepaalde periodes van het jaar moeilijk meteen kan worden beoordeeld. Bij twijfel wordt op een later tijdstip teruggekeerd om een definitieve beslissing te kunnen nemen.

Indien een wateroppervlak na een terreininspectie als blijvend moet worden beschouwd, zijn er nog twee mogelijkheden. Geïsoleerde blijvende wateroppervlakken tot 10 are worden als poelen beschouwd. Deze kleine wateroppervlakken blijven als landbouwgrond worden beschouwd en blijven in het GLB ook subsidiabel. Geïsoleerde blijvende wateroppervlakken groter dan 10 are worden daarentegen opgemeten en uit het perceel getekend. Ze zijn dan ook niet meer subsidiabel.

Indien een landbouwer meent dat de administratie tot een foutieve conclusie is gekomen, kan hij dat steeds melden. Die meldingen worden geval per geval herbekeken. Indien ze terecht zouden zijn, leidt dit uiteraard tot aanpassingen. Mijn diensten hebben op dit ogenblik nog geen dergelijke meldingen of bezwaarschriften ontvangen, maar de verzamelaangiftes kunnen nog tot 21 april 2018 worden ingediend en niet alle landbouwers zullen hun e-loketdossier al hebben geopend. Het is voorbarig te stellen dat er geen dossiers zijn. Er is een melding geweest van een landbouwer die zich zorgen maakte omdat hij de inspectiedienst met meetapparatuur op zijn terrein had zien lopen, maar die metingen hebben niet tot aanpassingen geleid. Er is geen lopende procedure op basis hiervan.

Mijnheer Vandaele, voor de volledigheid wil ik nog wijzen op het onderscheid tussen de periode van zes maanden die ik heb toegelicht en de periode van drie maanden waarnaar u hebt verwezen. Het gaat om twee aparte zaken. Het tijdelijke of blijvende karakter, indien het om meer dan zes maanden gaat, bepaalt of een areaal al dan niet in het GLB als landbouwgrond wordt beschouwd. Niet-landbouwgronden zijn per definitie niet subsidiabel. De periode van drie maanden waarnaar u hebt verwezen, heeft betrekking op landbouwgronden die tijdelijk niet in landbouwgebruik zijn. Indien een landbouwer zijn weide gedurende twee of drie weken verhuurt aan een festivalorganisator om er een podium, een parking of kampeertenten op te plaatsen, blijft dat perceel subsidiabel. Indien hij de weide daarentegen gedurende vier of vijf maanden als kampeerterrein verhuurt, is het perceel niet subsidiabel, ook niet als er voorheen of achteraf nog begrazing zou zijn.

Ik besef dat de regels van het GLB behoorlijk complex zijn, maar dat mes snijdt natuurlijk langs twee kanten. Iedere Europeaan levert dagelijks een bijdrage van 30 eurocent om de meervoudige doelstellingen van het landbouwbeleid te kunnen realiseren. Het is logisch dat de belastingbetaler erop moet kunnen rekenen dat zijn bijdrage correct wordt besteed. Om die reden zijn er heel wat

regels. De geharmoniseerde regels zorgen ervoor dat een boer uit Dranouter of Werchter op dezelfde wijze wordt behandeld als zijn collega's uit Roskilde of Glastonbury. Hetzelfde geldt voor de boeren in de EU die blijvende waterpartijen op hun percelen hebben.

Wat de stimulering van de koolstofopslag in de bodem betreft, omvat het GLB verschillende maatregelen. Het behoud van blijvende graslanden en het potentieel van groenbemesters als CO₂-buffers maken deel uit van de vergroeningsverplichtingen. De ecologisch kwetsbare blijvende graslanden mogen op perceelniveau niet worden geploegd of gescheurd. De overige blijvende graslanden moeten de lidstaten op nationaal of regionaal niveau stabiel houden ten opzichte van het referentiejaar 2012. Daarnaast moet een landbouwer minstens 5 procent van zijn akkerland als ecologisch aandachtsgebied inrichten, wat hij kan doen met een reeks maatregelen die tegelijkertijd bijdragen tot de biodiversiteit en de koolstofopslag.

Europees commissaris Hogan heeft aangekondigd dat de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs deel uitmaken van zijn voorstel voor een GLB voor de periode na 2020. Mits voldoende ondersteuning is er op langere termijn potentieel om bijkomend koolstof in onze landbouwbodems op te slaan. Die ondersteuning is noodzakelijk, want we moeten ook in de primaire sector en niet enkel in de industriële sectoren attent zijn op potentiële carbon leakage.

Er is natuurlijk een verregaande liberalisering van de vrijhandel. Ik denk dan aan de Wereldhandelsorganisatie (WHO), aan het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) en aan de Mercado Común del Sur (Mercosur), die straks aan bod komt. Het kan niet de bedoeling zijn onze eigen voedselsoevereiniteit op het spel te zetten en strategisch afhankelijk te worden van werelddelen waar de eco-efficiëntie per geproduceerde ton voedsel lager ligt dan bij ons. Zo zouden we economisch, ecologisch en sociaal in ons eigen vel snijden.

De opbouw van koolstof in de bodem vraagt een grote inspanning en brengt kosten met zich mee. Om een goed ondersteuningsbeleid te kunnen uitstippelen, is er nood aan meer inzichten over het potentieel en de evolutie en over de beste en best uitvoerbare landbouwkundige maatregelen die we in Vlaanderen kunnen nemen. Om dat potentieel nog beter in kaart te brengen, werken we momenteel de acties verder uit met betrekking tot de bodemorganische stoffen in landbouwbodems en het begeleidingstraject voor klimaatscans uit het Vlaams Klimaatbeleidsplan.

Mijnheer Vandaele, ik heb een zeer uitvoerig antwoord gegeven, dat u ongetwijfeld bijzonder geruststelt.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, ik ben misschien niet gerustgesteld, maar ik heb uw antwoord wel begrepen. Ik vind dat al een hele prestatie van mezelf.

Als ik u goed heb begrepen, blijft een perceel landbouwgrond dat minder dan zes maanden onder water heeft gestaan, subsidiabel. Indien blijkt dat een perceel is geschrapt dat geen zes maanden onder water heeft gestaan, kan de landbouwer protesteren bij dezelfde administratie die het perceel heeft geschrapt. Mijn eerste opmerking daarbij is dat de landbouwer dan het best een systeem ontwikkelt om dat zeer goed bij te houden. Ik weet niet hoe hij dat moet doen. Hij kan foto's nemen, maar hij kan moeilijk elke keer een deurwaarder inhuren om effectief aan te tonen dat zijn perceel gedurende die periode niet onder water heeft gestaan. Dat lijkt me zeer moeilijk. Indien de administratie beslist het eruit te halen omdat het zes maanden onder water heeft gestaan en dat is niet zo, kan ik me dat voorstellen.

Gaat het om een aaneengesloten periode van zes maanden of om een optelsom? Wat is zes maanden? Dat kan ook een maand zijn, waar na het droogstaat en dan weer twee maanden onder water staat. Ik weet dat dit meestal samenvalt met de seizoenen, maar met de klimaatverandering, waarvan we allemaal de gevolgen zien, is dat niet altijd zo voorspelbaar als een aantal decennia geleden.

Mijn punt is dat ik me afvraag hoe de landbouwer dit moet aantonen. Misschien moet de administratie een paar handvaten aanreiken om dit haalbaar te maken. De administratie moet ook eens aangeven hoe die periode van zes maanden wordt opgebouwd.

Minister, ik heb nog een algemene bedenking. Zoals ik vroeger, tijdens de discussie over de poldergraslanden, al heb verklaard, ben ik echt een grote voorstander van de bescherming van die graslanden. Een argument daarvoor zijn de ecosysteemdiensten. Hoe dan ook is er een automatische opslag van CO₂. We kunnen dat op termijn ook geforceerd doen. Natuurlijk is er nu hoe dan ook al een stockage van CO₂ en levert de landbouwer de samenleving ecosysteemdiensten. We weten wat de CO₂-factuur ons kost. Ik blijf er dan ook voorstander van het zeker niet te laten indien we de landbouwer op een of andere manier kunnen compenseren of ter wille kunnen zijn.

Dat geldt zeker ook voor het concreet voorbeeld van percelen die onder water staan en niet subsidiabel zijn. We moeten zeker niet te streng zijn en dit zeker op een rechtvaardige wijze blijven doen. Het is duidelijk dat dit uiteraard binnen de Europese klijtlijnen moet blijven, maar we moeten redelijk blijven.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Ik heb met grote aandacht naar de vraag en het antwoord geluisterd. Zowel in deze commissie als erbuiten heeft iedereen al lang weet van mijn inspanningen om de bebossing in Vlaanderen uit te breiden door middel van het concept van het eigen gebruik door de eigenaar. We moeten de mogelijkheid bieden van bebossing in eigen gebruik.

Mijn vraag heeft betrekking op de gronden waarover het gaat. Ik heb het niet over de poldergrassen. Daar discussieer ik nu niet over. Als zij zouden zijn onttrokken aan het normaal landbouwgebruik, zijn er waarschijnlijk vragen over de verpachting van diezelfde oppervlakten. Indien dat het geval zou zijn, is er de mogelijkheid op die percelen snel bossen te plaatsen zonder subsidiëring voor het aangepaste bosareaal dat we in onze contreien willen waarmaken. Dat mag allemaal door objectieve commissies worden beoordeeld. De vraag is of dat zinvol is indien we tot het besluit komen dat er ten gevolge van de Europese normen, die onze administratie uiteraard met zeer veel ijver toepast, natte weiden ontstaan. Kunnen de eigenaars hier dan aan ontsnappen door de weiden te bebossen? Misschien moeten we hierin voorzien in de huidige of de toekomstige pachtwetgeving. Dat zou een betere bijdrage leveren tot de bebossing en vergroening van Vlaanderen.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik heb met veel aandacht naar uw antwoord geluisterd. Ik heb begrepen dat onze administratie enkel de Europese regelgeving op een zo correct mogelijke wijze wil toepassen.

Mijnheer Vandaele, ik heb een suggestie. Misschien moet u een Europees volksvertegenwoordiger van uw partij eens vragen om hierover in het Europees Parlement een mondelinge vraag te stellen.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, ik denk dat alle partijen vertegenwoordigers in het Europees Parlement hebben.

Minister Joke Schauvliege: Het gaat, voor alle duidelijkheid, effectief om een aaneengesloten periode. Onze diensten bewegen zich zeer veel ter plaatse op het terrein. Het is niet zo dat dit achter een bureau wordt beslist door mensen die de situatie niet kennen. Het is natuurlijk aan de persoon die bepaalde beslissingen eventueel wil betwisten om het omgekeerde aan te tonen. Hij kan dat inderdaad bewijzen aan de hand van fotomateriaal of andere vaststellingen.

Mijnheer De Croo, wat de pacht en de bebossing betreft, hebben we al vaak van gedachten gewisseld. Alles hangt natuurlijk van de situatie af. De gronden die aan het landbouwgebruik zijn onttrokken, passen natuurlijk in een ander kader. Het gaat om wat er algemeen genomen mee gebeurt en om de subsidies die de eigenaars kunnen krijgen. Ik denk dat we dit onderscheid duidelijk moeten maken. Dat een perceel gedurende meer dan zes maanden onder water is gelopen en de eigenaar geen subsidies vanuit het GLB kan krijgen, betekent niet dat het perceel niet in landbouwgebruik kan zijn. Ik denk dat we dat onderscheid duidelijk moeten maken. Dit hangt van geval tot geval af van de situatie van de eigenaar of de pachter.

Er is me ook een vraag gesteld over de deeltjes die uit de percelen worden gesneden. Dat betekent niet dat het hele perceel wegvalt. De deeltjes die er zijn uitgehaald, tellen niet meer mee als te subsidiëren oppervlakte. Het is niet zo dat het hele perceel er wordt uitgehaald.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, ik heb nog een vraag. Gaat het al dan niet om een aaneengesloten periode van zes maanden? (*Instemming van minister Joke Schauvliege*)

Ik heb het niet goed gehoord omdat ik gefascineerd naar de voorzitter aan het kijken was.

Ik dank u voor uw antwoord, maar ik kan enkel herhalen wat ik daarnet heb verklaard. Ik hoop dat er aandacht is voor de ecosysteemdiensten die de landbouw in dit geval leveren. Die diensten moeten op een correcte wijze in rekening worden gebracht. Dit moet uiteraard binnen de Europese regels blijven, maar we weten allemaal dat er nuances zijn met betrekking tot de toepassing van die regels.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over een lager eiwit-rantsoen als mogelijke PAS-maatregel (Programmatistische Aanpak Stikstof) voor vleesveebedrijven – 1057 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Sabine Vermeulen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, in verband met de instandhoudingsdoelstellingen voor een aantal beschermde habitattypes en dier- en vogelsoort zijn maatregelen opgelegd om de ammoniakemissie te beperken. Zo is er een onderverdeling volgens een bepaalde kleurcode gekomen van de landbouwbedrijven die te veel stikstof produceren. De bedrijven met code rood hebben de boodschap gekregen dat ze hun activiteiten na het aflopen van de huidige milieuvergunning niet op dezelfde plaats kunnen voortzetten. Bedrijven met code oranje komen daarentegen wel in aanmerking voor een nieuwe vergunning, maar

moeten hiervoor de stalemissie laten dalen door erkende ammoniakreducerende maatregelen toe te passen. De reducerende maatregelen voor vleesveebedrijven zijn echter zeer beperkt.

Om aan deze zeer beperkte lijst tegemoet te komen, heeft de Vlaamse overheid samen met de Boerenbond een onderzoek van het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) naar deze problematiek gefinancierd. Tijdens het onderzoek zijn twee denksporen onderzocht, namelijk de vraag of de emissie van ammoniak uit vleesveestallen door aanpassingen van het stalmanagement of door aanpassingen van de voedselrantsoenering kan worden verminderd.

Na twee jaar onderzoek blijkt nu dat een mogelijke vermindering van het eiwitgehalte in het voeder met slechts 2 procent de uitstoot van ammoniak in de stal met maar liefst 40 procent kan reduceren. Bovendien levert deze methode op het vlak van voederkosten een besparing op, want we weten allemaal dat eiwit niet goedkoop is. Uiteraard moeten nog een aantal elementen worden onderzocht, zoals het effect van de eiwitverlaging op de technische prestaties van de dieren, maar we mogen toch concluderen dat deze resultaten zeer hoopgevend zijn.

Naast dit resultaat is uit het onderzoek ook gebleken dat het niet nodig is de mestopslag tijdens de weideperiode te reinigen. Ten gevolge hiervan zal deze voorwaarde dan ook uit de lijst van de Programmatorische Aanpak Stikstof (PAS) worden geschrapt. Dit zal de rundveehouders meer flexibiliteit geven in de aanwending van de mest.

Minister, u was aanwezig op de presentatie van de resultaten van de studie van het ILVO. Wat was uw eerste reactie? Hebt u die reactie aan de andere aanwezigen meegedeeld?

Hoe ziet de verdere procedure eruit om de eiwitverlaging als maatregel aan de PAS-lijst toe te voegen? Zijn er nog obstakels die moeten worden aangepakt? Hebt u enig idee van de timing in verband met het opnemen van deze maatregel?

Het onderzoek naar het stalmanagement was minder succesvol. De uitgevoerde maatregelen hadden weinig effect. We hebben in het persbericht nochtans gelezen dat het gebruik van alternatieve strooisels goede laboratoriumanalyses heeft opgeleverd. Zal dit potentieel verder worden onderzocht in effectieve stalproeven?

Lopen nog andere studies naar maatregelen voor rundveebedrijven die op de PAS-lijst passen? Met de huidige doorbraak zijn er nog altijd maar twee mogelijkheden voor boeren om de stikstofemissie te reduceren. Wordt hiervoor ook naar het buitenland gekeken?

Minister, koppelt u bepaalde beleidsmaatregelen aan de resultaten van dit onderzoek?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega De Meyer, ik was inderdaad aanwezig op de presentatie van de resultaten van het PAS-onderzoek bij ILVO omdat het toch wel heel belangrijk is wat daar aan het licht is gekomen.

De piste van laageiwitvoeding is een zeer beloftevol, maar ik stelde ook vast dat verdere validatie nodig is. De impact op dierprestaties en diergezondheid op lange termijn bijvoorbeeld moet verder worden onderzocht. Daarnaast moet ook in overleg met de sector tot een werkbare oplossing worden gekomen waarin ook aan het aspect controleerbaarheid moet worden voldaan.

Wat betreft de opname op de PAS-lijst, werd de maatregel 'laageiwitvoeding' als PAS-maatregel ingediend en heeft men al de resultaten van het PAS-voedingsonderzoek voorgesteld aan het wetenschappelijk team. Dit wetenschappelijk team zal een advies formuleren rond de voorgestelde maatregel, maar er zijn ook nog andere zaken die geregeld moeten zijn voor het op de PAS-lijst kan worden opgenomen.

Wat betreft het onderzoek naar stalmanagement, bleek inderdaad dat invitrolabotesten met alternatieve strooisels positief waren, maar deze testen werden op zuivere strooisels uitgevoerd. In het onderzoek met vlaslemen als alternatief strooisel voor tarwestro werden vlaslemen niet als zuiver strooisel gebruikt, maar ofwel als onderlaag voor tarwestro ofwel gemengd onder tarwestro getest. Gezien de hoge kostprijs van de alternatieve strooisels wordt deze piste momenteel niet als prioritair beschouwd.

Het onderzoek in het buitenland wordt door ILVO uiteraard opgevolgd. Dit onderzoek is relevant voor melkvee en in mindere mate voor vleesvee. Er is heel weinig internationaal onderzoek bij vleesvee beschikbaar. Bovendien is het beschikbare onderzoek vaak niet bruikbaar voor Vlaanderen omdat het vee gehouden wordt in andere huisvestings- en managementsystemen, die moeilijk vergelijkbaar zijn met de Vlaamse situatie.

Onderzoek dat zeker opgevolgd wordt, is het potentieel van voedingsadditieven – tannines, kleimineralen – en mestadditieven – kleimineralen en ureaseremmers. Naast voorstellen vanuit het onderzoek werd ook een procedure uitgewerkt voor mensen die nieuwe potentiële PAS-maatregelen willen aanbieden. Dus ook producenten van technieken zijn welkom om voorstellen voor de PAS-lijst te doen.

Beleidsmatig is de belangrijkste stap dat een maatregel, zodra hij wordt gevalideerd, terechtkomt op de PAS-lijst. Op die manier wordt deze lijst op regelmatige basis geactualiseerd. De individuele landbouwer kan dan, afhankelijk van zijn individuele bedrijfssituatie, opteren voor die maatregelen die tot de meest optimale resultaten leiden voor zijn of haar bedrijf. Het is dus iets wat op maat van het bedrijf kan worden toegepast en het zal voor elk bedrijf ook anders zijn.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw leerrijk antwoord. Hoe dan ook, de resultaten van dit onderzoek zijn voor een aantal specifieke bedrijven hoopgevend.

U hebt in uw antwoord gesteld dat de resultaten in verband met het onderzoek naar de laageiwitvoeding nu naar een wetenschappelijk team gaat. Hoe is de verdere timing? Wanneer mogen we hiervan eventueel resultaten verwachten?

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Voor de N-VA fractie zijn de resultaten van de ILVO-studie zeer positief. Het is hoopgevend dat deze maatregel effectief en efficiënt blijkt te zijn. Bijkomend onderzoek is natuurlijk nog wel noodzakelijk. Maar als we met dit soort oplossingen ver kunnen springen in het kader van de PAS-regeling en dus veel kostenefficiënter te werk kunnen gaan, dan is dat uiteraard een uitstekende zaak. Dit onderstreept nog maar eens het nuttige en noodzakelijke werk van ILVO.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega De Meyer, een exacte timing is er niet omdat de controleerbaarheid nog moet worden uitgeklaard. Uiteraard doet men

er zo snel als mogelijk aan verder, want het is zo'n mooi resultaat dat men het zeker ook vanuit ILVO niet zal laten liggen of zal laten aanslepen.

Collega Joosen, we hebben binnen de regering ook de afspraak gemaakt dat we zulke maatregelen uitwerken en dat we met een PAS-lijst werken. Ik vind het eigenlijk wel spectaculair wat uit de resultaten komt en ik vind het wel de moeite om zulke zaken verder uit te diepen en in de praktijk te kunnen toepassen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het mogelijke handelsakkoord van de Europese Commissie met de Mercosur-landen – 1201 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Francesco Vanderjeugd aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de Mercosur-onderhandelingen – 1257 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Sabine Vermeulen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, regelmatig vernemen we in de media dat de Europese Commissie er alles aan wil doen om een handelsakkoord te sluiten met de zogenaamde Mercosur-landen (Mercado Común del Sur). Dit handelsblok groepeerde volgende landen: Brazilië, Argentinië, Uruguay, Paraguay en Venezuela. Volgens Commissievoorzitter Juncker is het volume van een dergelijk akkoord acht keer groter dan het akkoord met Canada en vier keer groter dan dat met Japan. Nochtans is niet iedereen opgezet met de ambitieuze handelspolitiek van de Commissievoorzitter.

Volgens landbouworganisaties, zoals Boerenbond en het Algemeen Boeren-syndicaat (ABS), legt een dergelijk akkoord een zeer grote druk op voornamelijk de Europese vleesvee- en suikerbietensector. Er is nu reeds een enorm onevenwicht in de handelsbalans van agrofood van ongeveer 17,5 miljard euro. Europese studies schatten het Europees aanbod voor Mercosur op nog eens 9 miljard euro verschil daarbovenop in het nadeel van Europa.

Volgens de landbouworganisaties is er daarnaast reeds een grote prijsdruk aanwezig in die sectoren en zal die nog worden versterkt bij het in voege treden van de brexit. Een bijkomend akkoord met Zuid-Amerika is voor hem dan ook ongewenst en ongepast.

Ten slotte rijst ook een belangrijke vraag naar de kwaliteit van de Zuid-Amerikaanse producten die mogelijk op de Europese markt komen. We herinneren ons namelijk allemaal nog het grote voedselschandaal in Brazilië van vorig jaar. De ingevoerde producten zullen dan ook moeten voldoen aan de Europese kwaliteitsnormen qua voedselstandaarden.

Minister, kunt u een laatste stand van zaken geven met betrekking tot de onderhandelingen voor het Mercosur-handelsakkoord? Wat is de houding van de Vlaamse minister van Landbouw en aansluitend van de Vlaamse Regering over dit akkoord? Op welke manier zult u dit standpunt naar Europa en bijhorend naar de Europese Commissie overbrengen? Hoe zal de controle op de kwaliteit van de geïmporteerde producten worden gewaarborgd als het akkoord toch doorgaat?

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Voorzitter, collega De Meyer heeft de onderhandelingen al goed omschreven. Het is natuurlijk logisch dat men dit vanuit bepaalde richtingen met enige voorzichtigheid bekijkt. Als ik het goed heb, zou er toch al redelijk worden geschakeld om naar de finale fase te gaan, ook al heb ik minister Reynders horen zeggen dat we nog niet aan de nieuwe patatjes zijn met het akkoord.

Zoals collega De Meyer ook aanhaalt, is dierenwelzijn een gegeven, maar dat brengt ons ook bij het level playing field dat ook moet worden gehanteerd en waarover Open Vld zich toch wel vragen stelt. Naast het gegeven van de handel en de impact, als er inderdaad zoveel volume op onze markt bij komt, wat zal dit betekenen voor onze markten? Ook de voedselschandalen in Brazilië, toch wel een van de belangrijkste landen van de Mercosur, baren ons zorgen.

Minister, hoe beoordeelt u de voorstellen rond Mercosur? Hebt u een zicht op de actuele stand van zaken van de onderhandelingen? Welke impact kan de recente opheffing van de suikerquota binnen Europa volgens u hebben op de prijszetting voor Vlaamse suikerboeren? Zal er worden toegekeken dat alle geïmporteerde producten uit de Mercosur-landen voldoen aan de Europese fytosanitaire normen? Hoe schat u het belang van het aspect dierenwelzijn in bij de Mercosur-onderhandelingen? Werd er op Vlaams, Belgisch of Europees niveau al een oefening gemaakt om na te gaan hoeveel van de landbouwbedrijven in de Mercosur-landen vandaag en in de nabije toekomst kunnen voldoen aan de Europese standaarden om op die manier een level playing field te kunnen garanderen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, bedankt voor de vragen, maar ik wil eerst een aantal zaken rechtzetten. Het gaat niet over vijf Latijns-Amerikaanse landen, maar over vier. Venezuela is daar niet bij.

Het gaat ook niet over een handelsakkoord, maar over een associatieverdrag.

Wat is het verschil tussen beide? Een associatieverdrag tussen de Europese Unie en Mercosur is een samenwerking die verder gaat dan alleen handel en voedsel. Ook veiligheid, bestrijding van corruptie en mensenrechten komen aan bod.

Het handelsluik van het associatieverdrag, waarover uw vragen gaan, is een exclusieve bevoegdheid van de Europese Unie, omdat de lidstaten – wij, België – hebben beslist om die bevoegdheid af te staan in het oprichtingsverdrag van de Europese Unie. De andere luiken zijn dat niet, wat maakt dat het een zogenaamd gemengd verdrag is. Mocht de Commissie erin slagen om de onderhandelingen af te ronden en mochten de Raad en het Europees Parlement het vervolgens goedkeuren, dan moeten alle lidstaten het nadien ratificeren vooraleer het integraal in werking kan treden. In ons geval moeten alle intra-Belgische parlementen daarover instemmen. Maar op dit ogenblik zijn we nog niet zover, zitten we nog niet in die fase.

De lidstaten zitten niet mee aan de onderhandelingstafel en bijgevolg kan ik onmogelijk ingaan op de technische vragen die er worden gesteld. Het is dus niet zinvol om inhoudelijk te debatteren zonder dat we over officiële teksten beschikken. Algemeen kan worden gesteld dat handelsblokken hun interne markt en economie logischerwijs willen beschermen tegen negatieve invloeden van buitenaf. Men doet dat bijvoorbeeld door eigen productnormen te bepalen of door douanetarieven in te stellen voor import uit derde landen.

Voor meerdere agrovoedingsproducten heeft de Europese Unie preferentiële of nultarieven gegeven aan de minst ontwikkelde landen, bijvoorbeeld Afrikaanse landen, die hun producten willen afzetten op onze eengemaakte Europese markt.

In het kader van de World Trade Organization (WTO) beschikt Mercosur vandaag ook reeds over quota om bepaalde hoeveelheden product douanetariefvrij of aan een verlaagd douanetarief af te zetten in de Europese Unie en ook omgekeerd, om EU-producten of diensten af te zetten in de Mercosur-landen. De bedoeling van het handelsluik in de associatieovereenkomst is om de huidige douanetarieven af te bouwen, om zo vrijhandel te bevorderen en sectoren te liberaliseren.

Zoals steeds hebben beide partijen zowel offensieve als defensieve belangen. De offensieve belangen van de EU situeren zich vooral op het vlak van technologische en industriële producten of diensten en voor landbouw op het vlak van zuivel, groenten en fruit. Defensieve belangen zijn er onder meer voor runds-, varkens- en kippenvlees, maar ook voor witte suiker en bio-ethanol uit suikerriet.

Dat komt hoofdzakelijk omdat de productierandvoorwaarden die de Latijns-Amerikaanse landbouwers moeten naleven van hun lokale overheden, bijvoorbeeld op het vlak van dierenwelzijn, natuur, klimaat, pesticiden, genetisch gemodificeerd organismen (ggo's), veel lager zijn dan in de Europese Unie. De kostprijs om één ton suiker of één ton vlees te produceren, is daar significant lager dan bij ons. Daardoor slaagt men erin om, ook nadat de transportkosten erbij komen, dezelfde producten aan een lagere prijs af te zetten op de Europese markt.

De huidige tariefquota en douanetarieven die de EU int voor dergelijke producten, hebben een importbelemmerend effect omdat die producten daardoor uiteraard duurder worden op onze markt.

Wat betreft het aspect van voedselveiligheid moeten de ingevoerde producten wel voldoen aan de Europese normen. Er verandert dan ook niets aan de aanpak van de EU inzake het toezicht op het respecteren van de normen op sanitair en fytosanitair vlak. Daarom moeten de EU-onderhandelaars erover waken dat het akkoord evenwichtig blijft. De oproep van de landbouworganisaties is vandaag dan ook gericht tot de onderhandelaars van de Commissie. Men vreest dat Europese sectoren de concurrentiestrijd met hun Zuid-Amerikaanse collega's zullen verliezen, met negatieve gevolgen op economisch, ecologisch en sociaal vlak.

Wat betreft de procedure, herhaal ik dat de Belgische overheid vandaag niet aan zet is. Mochten de onderhandelingen worden afgerond, dan pas zal België een standpunt moeten innemen in de Raad, waar een gekwalificeerde meerderheid tussen de lidstaten moet worden bereikt. In het Europees Parlement is dat een gewone meerderheid. Het Vlaams Parlement komt nadien aan zet om het akkoord waar de Raad en het Europees Parlement mee instemde, al dan niet te ratificeren.

Dat is de stand van zaken. Het moet vanuit onze bevoegdheid verder worden opgevolgd. Maar op dit moment zitten we niet mee aan de onderhandelingstafel en hebben wij ook geen concrete teksten.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het geeft mij een juiste situering van de onderhandelingen die vandaag lopende zijn.

Ik vond dat mijn vraag om uitleg toch een gelegenheid was om de dubbele zorg aan te kaarten die aanwezig is. Enerzijds is er de zorg bij de landbouwers en de producenten, die wordt verwoord door de landbouworganisaties. Anderzijds leeft de terechte zorg bij de consumenten dat zij op termijn hoe dan ook, als er nieuwe producten worden ingevoerd, moeten voldoen aan dezelfde kwaliteitsnormen als de producten die wij zelf produceren in het binnenland.

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad goed dat u even de situatie hebt geschetst. We begrijpen ook dat u daar niet verder op kunt ingaan.

Het is positief dat het in dit huis zal worden behandeld en dat we met eensgezinde stemmen onze visie op het hele verhaal kunnen laten horen. Het is belangrijk dat, als hier zaken op de markt komen, dat, zoals de heer De Meyer het aanhaalt, op een gelijk speelveld is, zoals onze land- en tuinbouwers zich moeten inzetten. Het is heel belangrijk dat we er verder over debatteren wanneer het hier voorligt. Het is dan ook positief dat we eensgezind zijn over die materie.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik wil hier kort op ingaan. Eerst geef ik een positieve boodschap: het was een duidelijke vraagstelling en een duidelijk antwoord van de minister, dat grotendeels – nog niet helemaal zeker, want het is nog niet afgerond – geruststellend is voor onze landbouwers.

De toonzetting van deze vragen van mijn twee collega's is helemaal anders dan de toonzetting van sommige andere collega's bij de discussie over het CETA-dossier (Comprehensive Economic and Trade Agreement) of TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership) in de plenaire vergadering of in de andere commissievergaderingen.

Ik wil niemand met de vinger wijzen. Maar het gaat wel over internationale solidariteit over voedsel en over landbouwproducten die in alle richtingen moet gelden en met alle landen van de wereld. Je kunt aan de ene kant pleiten voor een absolute markt – en dat gebeurt dan, als dat in ons voordeel is. En je kunt aan de andere kant pleiten voor beschermende maatregelen, als dat in ons nadeel is – ik bedoel dan op commercieel vlak. Ik zou graag hebben dat ook andere aspecten, zoals eerlijke verloning, fair trade, milieunormering enzovoort in dit soort van verdragen wordt meegenomen. Ik begrijp dat dat hier het geval zal zijn. Ik hoop dat we dan met z'n allen op dezelfde manier, consequent, associatieverdragen, vanwaar ze ook komen, vanuit diezelfde principes die ik net heb opgenoemd, kunnen benaderen. Dat viel mij op en dat wilde ik even kwijt.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Ik wil nogmaals benadrukken dat het hier inderdaad, zoals de minister heeft gezegd, gaat over veel meer dan landbouw alleen. Het is belangrijk om dat te onderstrepen. Vlaanderen heeft veel te winnen bij goede handelsakkoorden en -associaties. We moeten naar dat totaalplaatje kijken. Er zijn hier veel sectoren bij betrokken.

Wat het aspect landbouw betreft, zien we veel potentieel. Er zijn veel offensieve belangen binnen landbouw, naast de louter defensieve belangen. De Vlaamse Regering heeft dan ook op initiatief van de minister-president een nota goedgekeurd over het EU- handelsbeleid. Die nota definieert heel duidelijk zowel de offensieve als de defensieve belangen.

Onze Vlaamse landbouw heeft nood aan het aanboren van nieuwe markten en het bijhorende groeipotentieel. Maar tegelijk vraagt Vlaanderen ook specifieke aandacht voor die gevoelige landbouwproducten. De nota vanuit de Vlaamse Regering is zeer evenwichtig. Het is nu uitkijken naar de concrete teksten.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Kort – en misschien iets te kort door de bocht: vrijhandel, oké. Maar dan moeten er toch in sommige omstandigheden binnen de

Europese Gemeenschap compenserende maatregelen zijn naar de landbouwsector toe, als die fel getroffen wordt.

Twee, de productierandvoorwaarden voor de ingevoerde producten moeten hoe dan ook aan dezelfde standaard voldoen als de eisen die we zelf opleggen in ons land.

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Open VLD vindt dat logisch. Het was in de commissie soms moeilijk om als liberaal over de vrije markt te spreken en bepaalde maatregelen op te leggen. Maar, zoals de collega stelt, is het belangrijk dat de vrije markt een eerlijke markt is en dat voor iedereen binnen die markt dezelfde regels gelden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Francesco Vanderjeugd aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de impact van biologische landbouw – 1258 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Sabine Vermeulen

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, voor wie de regeling van de werkzaamheden daarnet niet heeft meegemaakt, wil ik toch nog meegeven dat er niet wordt gesproken over het Actieplan Biologische Landbouw, dat binnen veertien dagen wordt voorgesteld.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Rustig, mijnheer De Meyer, geen paniek: ik zal absoluut niet over dat actieplan spreken. Dat ligt blijkbaar zeer gevoelig. Ik had al mails daarover gekregen. Ik zal er zeker niet over spreken, al ben ik er wel zeer benieuwd naar natuurlijk.

– Jos De Meyer treedt als voorzitter op.

Bio is doorgaans een zeer positief verhaal. Het belang neemt steeds meer toe. Mijn vraag is ook geen aanval op bio, maar ik wil een aantal dingen op orde zetten over bepaalde uitspraken. Hier en daar is toch een kritische noot te horen over bio, meer bepaald over het feit dat er een reële impact is van bio op het klimaat, het milieu en dergelijke. Doordat men meer oppervlakte nodig heeft om hetzelfde aandeel aan voedsel te produceren, is er een grotere impact.

Mijn vraag gaat dus niet over dat actieplan, maar over een uitspraak van een zekere Stijn Bruers, die onlangs bij de vakgroep Landbouweconomie van de Universiteit Gent een nogal kritische lezing hield. Daar maakte hij die opmerking over de oppervlakte en de impact. BioForum kreeg dat te horen, maar had niet de kans op een wederwoord. Men vond dat dit geen evenwichtig beeld toonde. Daarom stel ik deze vraag om uitleg.

Minister, hoe schat u de kritische kanttekeningen in die worden gemaakt bij biologische landbouw? Welke initiatieven neemt u om te komen tot een evenwichtige benadering van biologische landbouw? U zult dan waarschijnlijk verwijzen naar wat u binnen enkele weken uit de doeken zult doen. Zijn er momenteel studies lopende over biologische landbouw bij het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) of het departement? Welke opportuniteiten ziet u voor biologische landbouw en hoe schat u de groeimarges in?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Dames en heren, u weet dat ik allergisch ben aan tegenstellingen tussen biologische landbouw en de gangbare, traditionele landbouw. Geen van beide is perfect. Het is fout om de een ten opzichte van de ander te plaatsen. Er is een andere invalshoek en beide hebben voor- en nadelen.

Het is trouwens niet alleen eigen aan de landbouw dat er impact is of negatieve kanten. Dat geldt evenzeer voor andere economische en menselijke activiteiten. Innovatie en vooruitgang zijn processen die nooit te stoppen zijn en waar er altijd ruimte is voor verbetering. Dat biedt heel wat perspectief. Als je ziet waarvan we komen, zowel bij de gangbare als bij de biolandbouw, dan hebben we gigantische stappen vooruitgezet.

Critici plaatsen kanttekeningen bij het feit dat er in de biolandbouw meer oppervlakte nodig is om eenzelfde hoeveelheid voedsel te produceren, waardoor er minder oppervlakte overblijft voor robuuste natuur. Of ze plaatsen kanttekeningen bij het feit dat pesticiden die biolandbouwers gebruiken, toxischer zouden zijn dan de chemische varianten, bijvoorbeeld koperverbindingen, of dat de biopesticiden minder selectief zijn en ook nuttige niet-doelwitorganismen treffen.

Er zijn wetenschappelijke publicaties die dergelijke nadelen van de biolandbouw aantonen, net zoals er publicaties zijn waarin er op andere vlakken dan weer beter scores worden aangetoond voor biolandbouw. Voor de consument zou het veel eenvoudiger zijn mocht het ene zwart op wit beter zijn dan het andere, maar zo eenvoudig is het niet. Ik vind dan ook dat het debat niet moet worden gevoerd op basis van tegenstellingen. Het mag niet gaan over wat beter is, over wel of niet bio. We moeten vooral koesteren wat de voordelen van beide systemen zijn en stimulansen geven om die nog te verbeteren. De 'minnen' moeten we proberen weg te werken.

Dat is wat mij betreft de manier waarop we de toekomstige voedseluitdagingen, ook op mondiaal niveau, moeten aangaan. Daar zet het huidige landbouwbeleid precies op in en ook het beleid dat we in Vlaanderen hebben uitgetekend op basis van het Europese landbouwbeleid. We ondersteunen beide modellen en maken geen keuze.

De biologische landbouw heeft al meermaals bewezen een goede motor te zijn in dat verduurzamingsproces, want een aantal landbouwpraktijken die de biologische landbouwers als pionier toepasten, vinden de laatste jaren steeds meer ingang bij alle landbouwers. Denken we maar aan de inzaai van groenbedekkers na de oogst, de introductie van klaver in graslanden, gewasbescherming met natuurlijke vijanden van schadelijke organismen enzovoort.

Het is dan ook belangrijk om de dialoog tussen alle landbouwers constructief te houden. Op die manier groeit er respect voor elkaar en kan men van elkaar leren. Ik zal daar uiteraard verder op ingaan als we op 8 maart een gedachtewisseling hebben over wat ik hier niet mag noemen, over het plan dat eraan komt maar dat ik niet mag benoemen. (*Gelach*)

Wat betreft onderzoek en studies naar biolandbouw in Vlaanderen lopen er heel wat projecten waar zowel de universiteiten, de hogescholen, het ILVO als de praktijkcentra bij betrokken zijn. Ik heb een overzicht mee van alle projecten dat ik aan de secretaris zal bezorgen.

Dat er nog verder groeipotentieel is, blijkt uit de cijfers. De Belgische consument besteedde in 2016 12 procent meer aan bioproducten dan in 2015 en de vraag overstijgt nog steeds ons plaatselijk geproduceerde aanbod. Europees gezien is België een van de sterkst groeiende markten voor bioproducten. Het aantal Vlaamse biobedrijven neemt sinds 2010 jaarlijks gemiddeld met ongeveer 9 procent toe. Zolang de vraag stijgt, zal ook de productie volgen. Hoe je het draait

of keert, biolandbouwers zijn in de eerste plaats ook ondernemers die een inkomen moeten hebben en daarvoor ondernemen.

Het is de enige juiste manier van aanpakken, namelijk beide naast elkaar laten bestaan.

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Minister, u hebt goed geantwoord zonder over het actieplan te praten. Ik vraag me nu wel af of de regeling van de werkzaamheden net aan het begin van de commissievergadering is gehouden om nog eens aan te halen dat ik het er niet over mocht hebben terwijl ik er nog niet was.

Uw antwoord stemt mij zeer tevreden. Het ligt in de lijn van het hele landbouwdebat waarin polarisatie een zeer gevaarlijk element zou kunnen zijn voor alle subsectoren. In dit debat over bio is uw uitspraak dat u allergisch bent voor tegenstellingen, een zeer belangrijk gegeven. Dat is ook voor Open Vld heel belangrijk. Het is geen of-ofverhaal, maar een en-enverhaal. De verduurzaming van onze landbouw is trouwens niet alleen op het conto te schrijven van de biolandbouw. De afgelopen jaren heeft de reguliere landbouw al heel wat inspanningen gedaan.

Het is een en-enverhaal, en uw antwoord stelt me dan ook gerust. U dringt erop aan om het debat zeer zuiver te houden. Er zijn stemmen die zeggen dat het mogelijk is om met bio de hele wereld te voeden maar dat dit gekoppeld moet zijn aan een veganistisch of vegetarisch dieet. Dat is het te ver gaan zoeken. Voor de heer Caron kan dat misschien, ik weet het niet. *(Opmerkingen)*

Wat u hebt geantwoord, is een zeer belangrijk signaal voor de kritische stemmen die nu misschien niet altijd alles in een juiste context plaatsen.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Het is aan het begin van deze vergadering ook al gezegd dat ik een vraag om uitleg had ingediend die helaas onontvankelijk is verklaard door drie woordjes die we niet meer mogen uitspreken. In tegenstelling tot de negatieve invalshoek van Bruers ten aanzien van de biolandbouw vertrok mijn vraag vanuit een positieve invalshoek, namelijk de resultaten van een Nederlands onderzoek.

In dit onderzoek werd een analyse gemaakt van de resultaten van één biologisch en twee conventionele landbouwsystemen onder identieke bodemomstandigheden over dertien jaar. Daaruit kwam voort dat de opbrengsten van de biolandbouw steeds dichterbij die van de gangbare landbouwteelt aansloten naarmate de jaren vorderden en dat er een efficiënter nutriëntengebruik was.

Eens te meer blijkt dat wetenschappelijk onderzoek heel belangrijk is en dat we dat ook moeten doen voor biolandbouw. Het verschaft nieuwe inzichten en het helpt ons om een betere toekomstvisie uit te tekenen. Daarover horen we waarschijnlijk de komende weken meer.

We krijgen een overzichtje van de verschillende projecten, maar worden er in Vlaanderen gelijkaardige onderzoeken als dit Nederlands onderzoek verricht en zijn er nog ontbrekende puzzelstukken waar we op moeten inspelen in de toekomst?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Aansluitend bij wat collega Joosen zegt, denk ik dat je een onderscheid moet maken in de problematiek, wat professor Stijn Bruers niet doet, tussen wat we noemen de relatieve en de absolute milieu-impact van landbouw.

Als je de relatieve neemt, dan breng je een verband tussen de impact en de kilo's productie die geleverd worden. Dan heb je natuurlijk een andere uitkomst dan in het andere geval. Om een voorbeeld te geven, zoals De Standaard de dag na die studiedag schreef: "Wat ze bedoelen is dat conventionele landbouwbedrijven wel een zwaardere milieu-impact hebben, maar ook meer produceren, waardoor de impact per kilo product minder is. Dat is wiskundig juist, maar het is niet omdat je meer produceert, dat lokale hommelpopulaties beter kunnen overleven op een akker zonder ook maar één bloem." Ik stop hier het citaat om de relativiteit aan te tonen. Het hangt er maar van af welke relatie je brengt.

Ik kom tot een tweede element dat collega Joosen heeft genoemd. Er zijn studies uit Wageningen en andere plaatsen die aantonen dat als je een bodem herstelt via biolandbouw en daar voldoende jaren laat overgaan, dat herstel van de bodem leidt tot een productieopbrengst van biolandbouw die helemaal gelijk is aan de opbrengst in de gangbare landbouw. Dan vervalt zelfs het argument van professor Bruers in dezen. Dat betekent niet dat we geen onderzoek moeten doen. De collega's hebben daar zeker gelijk in, we moeten ook de biolandbouw optimaliseren, we moeten beter de effecten kennen van bijvoorbeeld kopersulfaat, dat daarnet is genoemd. Er is werk aan de winkel. Maar een simpele redenering maken, zoals professor Bruers doet, op basis van een onderzoek uit 2012, een meta-studie, helemaal niet praktijkgericht, dat is toch minstens intellectueel oneerlijk.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Collega's, ik denk dat we ons ervoor moeten hoeden om ook in dit forum discussies te hebben met een welles-nietesspel, om de beste en de duurzaamste te zijn in de landbouw, zij het de biologische, zij het de gangbare geïntegreerde landbouw. Ik denk dat dit niet de boodschap is die we moeten geven. We zijn er allemaal van overtuigd dat ieder productiemodel zijn plaats heeft. Dat is wat we geconcludeerd hadden in onze resolutie over de schaalverandering: de keuzevrijheid van de ondernemer en het inspelen op de markt, die misschien verbeterd en versterkt moet worden. Het is onze taak vanuit het Vlaams Parlement om impulsen te geven voor een verdere verduurzaming van de landbouw, zowel de biologische als de gangbare. Het is evident en heel correct wat de minister heeft gezegd, namelijk dat de gangbare landbouw reeds heel veel heeft geleerd van de biologische landbouw, maar ook omgekeerd zijn er een aantal dingen die men kan leren.

Jos De Meyer (CD&V): Collega's, ik moest even terugdenken aan het gesprek dat wij enkele maanden geleden hadden met professor Keulemans van de KU Leuven, die een interessant boek over voedsel heeft geschreven en die ook een pleidooi hield om de tegenstelling tussen enerzijds de gangbare landbouw en anderzijds de biolandbouw te overstijgen. De teneur van vele betogen hier in de zaal lag volledig in dezelfde lijn.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Iedereen beaamt een beetje dat de tegenstelling er niet hoeft te zijn en dat we die moeten overstijgen. Dat is ook de boodschap die ik breng. Maar de vraag is: welk onderzoek gebeurt er nog en moeten we nog hiaten opvullen? Het is belangrijk om even te herinneren aan het feit dat het wetenschappelijk onderzoek dat bij ons gebeurt, heel sterk gestuurd wordt vanuit de sectoren en op vraag van de sectoren. Dat geldt ook voor de biolandbouw. Als er nog suggesties of specifieke vragen zijn, dan zouden die normaal uit het veld komen. Bijvoorbeeld het BioForum is onze bevoorrechte partner om die vragen op tafel te leggen. Uiteraard staan wij daarvoor open.

Ik denk ook wel dat we bepaalde onderzoeken uit het buitenland niet altijd moeten overdoen specifiek voor ons. We moeten vooral leren uit die onderzoeken uit het buitenland en een beetje complementair zijn.

Ik ben er een beetje allergisch voor dat we constant onderzoek doen en dat nog eens herhalen specifiek voor Vlaanderen. Ik heb het niet over de landbouw, want daar heeft het al veel opgeleverd, maar ik denk dat er gigantisch veel gestudeerd wordt en de meeste conclusies van die studies zijn dat er verder onderzoek moet gebeuren. Ik ben er een beetje allergisch voor aan het worden. We moeten zorgen dat we onderzoek doen waar men op het veld iets aan heeft en dat men kan implementeren. Landbouw heeft een zeer sterke traditie om dat te doen. De vraag komt uit het veld en zo is het iets waarmee men aan de slag kan gaan. Dat lijkt me belangrijker dan iets gaan overdoen dat in het buitenland gebeurd is, waar we natuurlijk wel graag uit leren en dat meenemen. Maar ik vind niet dat we dat allemaal moeten overdoen. We moeten ons focussen op de zaken waar we zelf iets aan hebben en waar we de performantie van zowel de biolandbouw als de gangbare landbouw mee kunnen versterken.

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Minister, ik merk op dat u aan veel allergisch bent. Ik houd mijn hart vast tegen de tijd dat alles in bloei staat, want dan zal het nog erger worden. In elk geval stelt uw antwoord mij gerust. Maar ook wat de collega's hier in de commissie zeggen, stelt me gerust. We zitten in deze commissie op een en dezelfde lijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.